

Ardiye / hikaye

Category: Hekayalar, Kitapcy

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Ardiye / hikaye ARDIYE

Kışları hep soğuk olurdu bizim kasaba. Ama hiçbir kışın o yıl kadar sert geçtiğini hatırlamıyorum. Yaşadıklarımın etkisiyle olabilir, en sert kış olarak kalmış aklımda. Çok değil, on beş yaşımıydım daha. Okuldan sonra dayımın odun ardiyesinde çalışırdım. Üç odun dükkanı vardı bizim kasabada, üçü de yan yana sıralanmıştı. Kadir Dayımınki ortadaydı, bir tarafında Hüsnü'nün, diğer tarafında Şerafettin'in odun ardiyesi vardı. Sabahları köylüler odunları getirip ardiyeye yığardı. Kantarda tarttıktan sonra oduncular baltayla doğrardı kütükleri. Benim işimse talaşları süpürüp çuvalara doldurmak, kahveden çay söylemek, getir götüre bakmak, dayım kahvede oyun oynarken ardiyeyi beklemek falandı. Ardiyenin ön tarafı bahçe gibi açıktı, diğer yarısının da sadece üstü sacı kapatılmıştı. Odunlar sacı kaplı kısma yığılırdı. Yazıhane olmadığı için biz çalışanlar bu sacı kısımda, bir mangalın etrafındaki kürsülerde oturup ısınmaya çalışırdık. Gerçi dayım ardiyede olduğu vakitler benim oturmama hiç fırsat vermezdi. Yoktan iş yaratırdı sırf beni çalıştırmak için. Otuz yaşında falandı. Evliydi ama altı yıldır çocukları olmamıştı. Önemli meseleydi. Annem teyzemlerle konuştuğunda dayımın ikinci bir evlilik yapması gerektiğinden söz ederdi.

Kışın henüz başında bir metreye yakın kar yağmıştı. Geceleri ayaz yüzünden yerdeki kar donuyor, sonra onun da üstüne kar yağıyor ve katman katman buz tabakası oluşuyordu. Borular donduğu için sular akıyor, hatlardaki arızalar nedeniyle günlerce elektrik kesiliyordu. Soğuk insanın içine, iliklerine kadar işliyordu.

Enikonu yoksul bir kasabaydı bizimkisi. Birkaç aile dışında neredeyse herkes fakirlikten kırılırdı. Durumu iyi olan birkaç esnaf ve tüccar da çok zengin sayılmazdı. Tek farkları odunlarını kış gelmeden tonla almaları, kışa hazırlıklı

girmeleri idi. Geri kalanlar ya kasabanın etrafındaki korulardan çalı çırpı toplar ya da odun ardiyelerinden günlük, haftalık yetecek kadar odun satın alırlardı.

Bizim evimiz kasabanın kenar mahallesinde büyükçe bir bahçeli evdi. Dedemin eviydi demek daha doğru. Dedem ve nenemle birlikte iki bekar teyzem, biz ve Kadir Dayımla hanımı orada yaşardık. Herkese yetecek kadar oda olduğundan bir aradaydık. Odunculuk aslında dedemin mesleğiydi. Yaşlanınca dayım devraldı ardiyeyi. Benim babam yazları şehre inşaatlarda çalışmaya giderdi. Kışın inşaat işi olmadığından o da tıpkı kasabanın diğer erkekleri gibi kahvede oyun oynayarak geçirirdi zamanını. İki kardeşтик, benden üç yaş küçük Kudret vardı. Kasabanın tek ortaokulunda son sınıfta okuyordum o sene.

Öyle bir kış oluyordu ki kar nedeniyle okullar sürekli tatil ediliyordu. İki haftadır okullar kapalıydı, ne zaman açılacağı da belli değildi. Kasabanın bütün sokakları gibi, tek anacaddesi de kar yüzünden kapalıydı. İnsanlar karlara bata çıka güçlkle yürüyebiliyordu. Belediyenin külüstür greyderi anacaddeyi açık tutmak için uğraşılıyor ama kar yağışı aralıksız devam ettiğinden o da pek işe yaramıyordu. Okulların kapalı olmasının nedeni yollar değildi, yakacak bir şey kalmamıştı, soğuktan ders yapılamıyordu. Bu nedenle ben de gün boyu ardiyede çalışıyordum.

Bir gün akşama doğru, hava kararmak üzereyken Perihan'la annesi ardiyeye geldi. Ortaokula başladığımda Perihan'la aynı sınıftaydık, sonradan okulu bırakmıştı. Babası öldüğünden bırakmak zorunda kalmıştı. Onun da babası inşaat işçisiydi, duyduğumuza göre, nasıl olduysa, inşaatтан düşmüştü. Önce haberi geldi, sonra şehirden cenazesini getirdiler. Yaz sonuydu. Çok fakirdiler zaten, iyice perişan oldular. Annesi sonraki yaz bağ bahçe işlerinde çalıştı ama kış gelince hepten çaresiz kaldılar. Komşuların getirdiği yemeklerle, esnafın ufak tefek yardımıyla ayakta kalmaya çalıştılar. Evleri ardiyenin hemen arkasında iki göz bir yerdi. Annesi Esmâ Abla çok gururlu bir kadındı. Perihan'ın iki yaşında bir de kardeşi vardı. Esmâ Abla iki çocuğuna bakmak için elinden geleni

yapıyordu ama bu küçük yoksul kasabada işsiz güçsüz, iki yetimle ayakta kalmak kolay değildi.

Çok güzeldi Perihan, kocaman kahverengi gözleri, uzun örgülü saçları vardı. İncecikti, uzun boyluydu. Babasından sonra yokluktan, kederden daha da zayıflamıştı ama çok güzeldi yine de. Okuldayken de birbirimize bakardık uzaktan. Çekine çekine, utana utana bakışırdık. Ürkektik, hemen kaçırdık gözlerimizi. O akşam ardiyeye geldiklerinde yine öyle buluştu bakışlarımız bir defa. Esmâ Abla'nın üzerinde başından beline kadar uzanan kalın bir şal vardı. Küçük oğlunu da kucağında tutarak şala sarmıştı. Kar yağıyordu, şal karla kaplanmış, beyaza dönmüştü neredeyse. Perihan'ın da üstünde eski bir kaban vardı. Kol ağızları yıpranmış, kirden yağlanmıştı. Ellerini, kabanın kolundan içeri çekmişti, arada bir ağzına götürüp nefesiyle ısıtmaya çalışıyordu. Onun da örgülü saçları, zayıf omuzları ıslanmış, karla kaplanmıştı. İkisinin de ayağında eskimiş yazlık ayakkabılar vardı. Kalın yün çorapları kardan ıslanmıştı. Ardiyenin çatı direğine asılı gaz lambasının soluk sarı ışığının altında duruyorlardı öylece.

Biraz odun istedi dayımdan Esmâ Abla. Geçen kış da azıcık veresiye odun almışlardı. Biraz bizden, biraz da Şerafettin'in ardiyesinden. Yazın çalışmış ama parayı denkleştiremeyince borcunu ödeyememişti. Bu kış da bitkaç çeki odun veresiye vermişti dayım ama bundan sonrasına olmaz demişti. "Gitsin Hüsnü'den alsın" diyordu dayım. Hüsnü, Esmâ Abla'nın kocası öldükten sonra ona musallat olmuş, evlenmek için zorlamıştı kadını. Hüsnü, dayımın yaşlarındaydı, bekardı. Aslında evlenmek için değil, başka şeyler için Esmâ Abla'yı zorladığını herkes biliyordu. O yüzden Esmâ Abla, Hüsnü'den veresiye de olsa odun istemiyordu. Şerafettin de tıpkı dayım gibi odun vermeyi kesmişti. Bilemiyorum, ikisini de bu şekilde tembihleyen belki de Hüsnü'ydü; Esmâ Abla'yı gelip kendisinden odun istemeye zorlamaktı niyeti.

Dayım baştan geri çevirince fazla ısrar etmedi Esmâ Abla. Döndüler, karın içinde bata çıka yürüyüp gittiler. Perihan son bir defa daha dönüp baktı, göz göze geldik. Bir şeyler söylemek istedim ama diyemedim, başımı öne eğdim. Hava sahiden

çok soğuktu. Belli ki gece yine ayaz olacaktı. Bu soğukta sobanın kenarında bile insan üşürdü, onlar ne yapacaktı?

Az sonra dayım, “Ben kahvveye gidiyorum, sen de kapat eve git,” diyerek çıkıp gitti. Üç ardiyenin ortak bir bekçisi vardı: Keçel Dayı. Biz ardiyeyi kapattıktan sonra gelir, sabaha kadar bekçilik yapardı. Dayım gittikten sonra gelir, sabaha kadar bekçilik yapardı. Dayım gittikten sonra, etrafı toparladım, hep yaptığım üzere gaz lambasını kapattım. Ardiyenin girişine kapı niyetine koyduğumuz uzun demir boruyu da kaldırıp yerine taktım.

Sonra bir şey oldu, aklıma düştü, eve giderken geri döndüm. Demir borunun üstünden atlayıp tekrar ardiyeye girdim. Kırılmış odunlardan birkaç tanesini alıp arka duvarın üstünden dışarı attım. Tekrar ardiyeden çıkıp bu defa arka tarafa geçtim. Odunları karın içinden tek tek çıkarıp silkeledim, kucağıma doldurup Perihanların kapısının önüne bıraktım. Kapıyı birkaç defa yumruklayıp hızla kaçtım.

Üç gece üst üst aynı şeyi yaptım. Dördüncü gece yine odunları arka tarafta kucağıma toplarken bir el kulağımdan tutup havaya kaldırdı beni. Odunları karın içine bırakıp güçlükle dönüp bakabildim, Keçel Dayı’ydı. Kulağım kopaçak sandım. Kulağımdan çeke çeke beni ardiyenin önüne kadar getirdi. Dayımı kahveden çağırttı. Üç gündür odaunların eksildiğini fark eden dayım, Keçel Dayı’ya kızmış, “Ya hırsız bulacaksın ya da sorumlu sensin” demiş meğerse. Keçel Dayı da “hırsız” yakalayınca dayıma haber vermişti. Dayım gelir gelmez hışımla sert bir tokat attı bana. Yüzüm zaten soğuktan buz tutmuştu, tokadın etkisiyle yere, karların içine yığıldım. Tokadın acısı başımı, burnumu, dudaklarımı zonklatmıştı. Dayım kulağımdan tutarak beni yerden kaldırıp bu defa öbür yanağıma daha sert bir tokat attı. Tekrar düştüm, bütün vücudum uyuşmuştu sanki. Dayım hiçbir şey söylemeden çekip gitti. Nasıl vurduysa, güçlükle ayakta durabiliyordum. Keçel Dayı halime acımış olacak ki karları silkelememe yardım etti. O halde ağır ağır yürüyerek eve gittim. Bütün yüzüm kızarmış, şişmişti. Hava çok soğuk olduğundan evde kimsenin dikkatini çekmedi bu durum. Hemen yatağa gidip, yorganın altına attım kendimi.

İki gün ardiyeye gitmedim. Hastayım dedim, halsizim dedim, yalan da değildi. Bütün vücudum, en çok da kalbim ağrıyordu. Bir türlü hazmedemiyordum dayımın tokatlarını. İşe gitmeyince dayım da gelsin diye ısrar etmemişti. Üçüncü gün biraz iyileşince annem "Hadi Orhan'ım, dayıyla küslük mü olur?" diyerek kendince ikna edip zorla gönderdi beni.

Ardiyeye varınca dayımın yüzüne bile bakmadım. O da ne yüzüme baktı ne de iki laf etti benimle. Evveliden ne yapıyorsam onu yapayım, geçer gider diye işe koyuldum. Tahta küreği alıp bahçede biriken karları temizledim önce. Ara vermeden sacın altındaki kısımda yere dökülen talaşları süpürdüm. Erkenden, akşam olmadan çıkıp eve geldim. Dayım benimle konuşmuyordu, kendi bilirdi, yanlış bir şey yapmamıştım.

Sabah tekrar ardiyeye gittiğimde insanların telaşla ardiyenin arkasında topladıklarını gördüm. Arka taraftan ağlamalar, bağırtılar, feryatlar duyuluyordu. Ben de hemen koşmaya başladım. Perihanların evinin etrafına dolmuştu kalabalık. İçerden yürek yakan ağıtlar, ağlama sesleri geliyordu. Yüreğim yerinden koptu sanki. Çevredekilerden birine sordum, "Esmâ'nin küçük oğlu dün gece donarak ölmüş" dedi. Başka da bir şey duymak istemedi kulaklarım. Tepeliğin en üstüne oturdum. Oradan karlar altında ezilen yoksul kasabamıza baktım, uzun uzun ağladım.

Öğleden sonra aşağı indim tekrar. Küçük çocuğun ikindide defnedileceği konuşuyordu. Ardiyeye uğramadım, geçip gittim önünden. Mezarlık, kasabanın öbür ucundaydı. Birkaç kişi metrelerce karın içinde mezar kazmaya çalışıyordu. Aralarına katılıp onlara yardım ettim. Mezar hazır olunca çocuğun cenazesini bir örtüye sarılı halde imamın kucağında getirdiler. Hemen arkasında sessiz bir kalabalık vardı. Esmâ Abla'yla Perihan birbirilerine sarılmış güçlkle yürüyorlardı, ikisinin de gözleri ağlamaktan kan çanağına dönmüştü. Bitkin, perişan bir haldeydiler. Kasabanın hemen hepsi hem üzüntü hem utanç içindeydi. Gözlerim dayımı aradı, ne o ne de Şerafettin'le Hüsnü vardı. İyi ki de yoklardı.

Mezarın iki yanında kar ve topraktan ibaret küçük birer öbek oluşmuştu. Ben bunlardan birinin üstünde çömelmiş minik mezara

bakıyordum. Bir ara başımı çevirdiğimde Perihan'la göz göze geldik. Gönlümden değil vicdanımdan gelen bir ürpertiyle kaçırdım bakışlarını hemen. Neden sonra Perihan'nın bana bakmaya devam ettiğini anladım. Kaçırmıyordu bakışlarını. Gözlerindeki derin keder, çaresizlik ve acı öyle içime işledi ki ağlamamak için zor tuttum kendimi. Perihan'ın bakışlarında dondum kaldım. Oysa ne çok isterdim gidip ona sarılmayı, iki çift söylemeyi, teselli etmeyi, teselli bulmayı. O gün, orada sarılıydım kimse koparamazdı herhalde beni ondan.

Küçük bedeni dualarla toprağa yatırdı imam. Mezara atılan her kürek toprakla birlikte Esmâ Abla'nın, Perihan'ın feryatları daha da arttı. Kadınlar erkeklerden biraz uzakta durmuş ağlaşıyorlardı. Ben de ağlamamak için ha bire kürekle toprak atıyor, oyalamaya çalışıyordum kendimi.

Akşam eve gitmedim. Yine o tepeye gidip soluk ışıklar içinde yarı ölü gibi inleyen kasabayı izledim uzun süre. Gece yarısına doğru ağır ağır yürüyerek ardiyenin arkasına, Perihanların evinin önüne geldim. İçerden mahallenin kadınlarının sesleriyle Esmâ Abla'nın iniltiye dönüşmüş ağıtları duyuluyordu.

Ardiyenin arka duvarından tırmanıp sessizce içeri atladım. Keçel Dayı, Hüsnü'nün ardiyesinin bahçe kısmında turluyordu. Üç ardiyenin de arasında sınırları belirleyen birer sıra briket vardı sadece. Bizim ardiyenin depo olarak kullandığımız köşesine kadar gittim. Ara sıra ıslak odunları manglada tutuşturmak için kullandığımız bir benzin bidonumuz vardı. Dolu olmasını umarak onu aradım, buldum, yarıya kadar doluydu. Önce Şerafettin'in ardiyesinden başladım, alevler yükselince Keçel Dayı hemen oraya koştu. O koşunca bizimkine ve Hüsnü'nün ardiyesine geçtim.

Koşarak geri tepeye çıktığımda alevler göğe kadar yükselmişti. Üç ardiye de cayır cayır yanıyordu. Perihan hiç değilse bu gece üşümeyecekti.

Selahattin DEMİRTAŞ Hekâyalar